

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 36/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 september 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner (RP 86/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Heli Backman, inrikesministeriet
- chef för juridiska ärenden Aino Lassila, Pensionsskyddscentralen
- arbetsmarknadsjurist Lotta Harjunpää, Kommunala arbetsmarknadsverket

- chef för juridiska ärenden Anne Perälehto-Virkkala, Kommunernas pensionsförsäkring
- informatör Ulla Ahlgren, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
- intressebevakningsdirektör Marja Lounasmaa, Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund Jyty
- jurist Riikka Laakso och intressebevakningsombud Riitta Lehtovirta, Tjänstemännens förhandlingsorganisation TFO
- förhandlingsdirektör Jukka Kauppala, Förhandlingsorganisation för Teknik och Grundservice SKT
- jurist Keijo Karhumaa, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om kommunala pensioner ändras så att bestämmelserna sammanjämkas med den nya lagen om pension för arbetstagare, som gäller arbetspensionsskyddet inom den privata sektorn och träder i kraft vid ingången av 2007. De föreslagna ändringarna

gör bestämmelserna tydligare och preciserar dem, och innebär vidare att nuvarande tillämpningspraxis tas in i lagen. Propositionen inrymmer inte några pensionspolitiska ändringar.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Det huvudsakliga syftet med propositionen är att anpassa lagen om kommunala pensioner till den nya lagen om pension för arbetstagare, som träder i kraft vid ingången av 2007. Den föreslagna reglerna motsvarar huvudsakligen den omfattande revidering av arbetspensionerna som infördes i början av 2005, och det som nu föreslås innefattar inga nya pensionspolitiska policybeslut. Däremot innebär översynen vissa förändringar när det gäller att verkställa det kommunala pensionssystemet, särskilt de informations-system som används.

För de försäkrade innehåller revideringen vissa inslag som gör det lättare att uppfylla kraven för att erhålla förmånerna. Bestämmelserna om deltidspension blir flexibla i och med att tillfälliga förändringar i deltidsarbetet tillåts i större utsträckning. Vidare blir det nu också möjligt för familjevårdare att få deltidspension. Regeringen föreslår en särskild bestämmelse som innebär att familjevårdare kan få deltidspension på villkor som inte är lika stränga som de allmänna kraven.

Reformen innebär också att den försäkrade lättare kan få rehabilitering. Om den försäkrades ansökan om arbetspensionsrehabilitering avslås måste pensionsanstalten informera den sökande om möjligheter till rehabilitering och se till att han eller hon hänvisas till rehabilitering som motsvarar rehabiliteringsbehovet eller motsvarande service. Det är meningen att man i fortsättningen också ska godkänna arbetsprövning som en form av yrkesinriktad rehabilitering. Dessutom föreslås det nu att besvärsförbudet mot innehållet i den yrkesinriktade rehabiliteringen ska utgå ur lagen.

Pensionsutdrag och preskription av rätten till pension

De ändringar som nu föreslås i lagen om kommunala pensioner motsvarar huvudsakligen de ändringar som redan tidigare godkänts i lagen om pension för arbetstagare. En betydande skillnad som kommer att kvarstå mellan det kommu-

nala och det privata pensionssystemet är bestämmelserna om preskription av rätten till pension och de uppgifter som lämnas om intjänad pension. Regeringen föreslår ingen särskild preskriptionstid i fråga om de uppgifter som påverkar det kommunala pensionssystemet. Kommunala pensionsanstalten kommer även i fortsättningen att utreda de inkomster som påverkar en persons pensionsskydd retroaktivt också för längre tid än fem år, och rätten till pensions försvinner inte på fem år till följd av eventuella brister i registreringen. De som omfattas av det kommunala pensionsskyddet kommer inte heller att få ett årligt registerutdrag över intjänad pension, vilket kommer att vara praxis inom den privata sektorn från och med 2008. Däremot har Kommunala pensionsanstalten uppgett att den kommer att skicka ut pensionsutdrag efter åldersgrupp så att de försäkrade som närmar sig pensionsåldern får information om intjänad pension och alternativa uträkningar av hur pensions-skyddet påverkas om man fortsätter jobba. Utskottet anser att det verkligen behövs information riktad till dem som närmar sig pensionsåldern, eftersom korrekta uppgifter om hur fortsatt arbete påverkar pensionskyddet kan inverka positivt även på benägenheten att stanna kvar i arbetslivet.

När utskottet godkände bestämmelsen om ett årligt pensionsutdrag i lagen om pension för arbetstagare var det redan känt att praxis inte kommer att vara enhetlig, eftersom den offentliga sektorns pensionsanstalter inte går med i systemet. När lagen om pension för arbetstagare stiftades planerades likväl att Pensionsskyddscentralen årligen skulle skicka ett utdrag till offentliganställda. Enligt aktuella uppgifter kommer centralen emellertid inte att under de närmaste åren skicka utdrag till dem som endast har registeranteckningar om arbete inom den offentliga sektorn, eftersom de uppgifter från olika pensionssystem som utdraget gäller än så länge inte är heltäckande.

Att skicka ut bristfälliga pensionsutdrag skulle leda till förvirring och många förfrågningar

hos pensionsanstalterna. De försäkrades tilltro till pensionssystemet skulle försvagas. Därför bör man skjuta upp utskick av registerutdrag till dem som endast har anställningar inom offentliga sektorn åtminstone fram till dess att uppgifterna i intjänanderegistret är kompletta. En annan sak som talar för att utskick av utdrag bör skjutas upp är att det krävs tilläggsutredningar om Pensionsskyddscentralens roll som samarbetsorgan för offentliga sektorns pensionsanstalter. Social- och hälsovårdsministeriet håller som bäst på att utreda finansieringen av centralen samt centralens ställning. Utskottet anser det ändå vara mycket viktigt att de offentliganställda så snabbt som möjligt garanteras lika möjligheter att få samma uppgifter om sitt totala pensionsskydd som de anställda inom privata sektorn.

Rätt att välja om man omfattas av lagen

Frågan om möjligheten för arbetsgivarmedlemmarna ("medlemssamfunden") i Kommunala pensionsanstalten att överklaga debitering av arbetsgivarens pensionsavgift togs upp under utskottsbehandlingen. Enligt 101 § i lagen om kommunala pensioner är det möjligt att få förhandsbeslut om huruvida vederlag som betalats till den anställda är sådant vederlag som kräver betalning av pensionsavgifter enligt lagen om kommunala pensioner. Om en arbetsgivarmedlem krävt att pensionsanstalten ska fatta beslut om den lön eller annat vederlag som den betalar en anställd är pensionsgrundande arbetsinkomst enligt lagen om kommunala pensioner, kan den överklaga beslutet hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. I sista hand är det försäkringsdomstolen som avgör ärendet. Däremot innehåller inte lagen om kommunala pensioner någon bestämmelse av det slag som ingår i 131 § i lagen om pension för arbetstagare, dvs. att arbetsgivaren kan överklaga en debitering av pensionsavgifter. För arbetsgivarmedlemmarna har de situationer varit problematiska där Kommunala pensionsanstalten bestämt att avgift ska betalas för arbete som enligt medlemmens uppfattning inte omfattas av lagen om kommunala pen-

sioner, exempelvis när arbetet kan jämföras med ett uppdragsförhållande. Utskottet anser att inrikesministeriet i detta avseende bör utreda huruvida bestämmelserna om arbetsgivarmedlemmarnas rätt att överklaga behöver ändras.

Detaljmotivering

2 §. Medlemssamfund. Kommunernas pensionsnämnder läggs ned den 1 januari 2007, och således bör de inte längre nämnas i 1 mom.

12 §. Ålderspension från offentliga pensionssystem. Hänvisningen i början av 1 mom. 2 punkten bör ändras så att den gäller den nya lagen om statens pensioner, som träder i kraft den 1 januari 2007.

128 a §. Utbetalningsordning för pension. Hänvisningarna i 2 punkten bör ändras till hänvisningar som gäller den lag om pension för företagare och den lag om pension för lantbruksföretagare som träder i kraft den 1 januari 2007.

144 §. Pensionsanstaltens rätt att få uppgifter. Utskottet föreslår ett nytt 3 mom. till paragrafen. Det avses gälla rätten att söka uppgifter med hjälp av teknisk anslutning. Lagen verkställs numera huvudsakligen med hjälp av sådana anslutningar, och den nya bestämmelsen skulle göra det möjligt att använda teknisk anslutning också utan samtycke av den vars intresse tystnadsplikten är avsedd att skydda. Motsvarande bestämmelse finns i folkpensionslagen och den nya lagen om pension för arbetstagare.

153 §. Sökande av ändring. Regeringen föreslår i 3 mom. en bestämmelse om överklagande av beslut som fattas av kommunala pensionsanstaltens delegation eller styrelse i andra ärenden än pensionsärenden. Avsikten med den föreslagna ordalydelsen är att precisera vilka "instanser som kan meddela beslut i andra än pensionsrättsärenden". I syfte att undvika tvetydigheter i fråga om rätten att överklaga bör delegationen och styrelsen inte nämnas i momentet.

154 §. Besvärsmätt. Utskottet föreslår i 2 mom. samma ändring som i 153 §, dvs. att omnämmandet av delegationen och styrelsen utgår.

162 §. Ändring av ett lagakraftvunnet beslut. Eftersom paragrafen gäller hur ett lagakraftvunnet beslut undanröjs föreslår utskottet att rubriken ändras så att den motsvarar paragrafens innehåll.

Ikraftträdandebestämmelsen. Utskottet föreslår att det sista momentet i denna bestämmelse näm-

ner lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006). Därmed behövs också en ny 5 punkt.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 13 juni 2003 om kommunala pensioner (549/2003) 28 § 3 och 4 mom., 41 §, 76 § 2, 4 och 5 mom., 86 § 3 mom., 112 § 3 mom. samt 118, 156 och 158 §,

av dem 28 § 3 och 4 mom., 41 § och 76 § 2, 4 och 5 mom. sådana de lyder i lag 713/2004, och 158 § sådan den lyder i lag 921/2003,

ändras 2 § 1 mom. 3 § 2 mom. 2 punkten, 4 § 3—5, 8 och 10 punkten, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 2 punkten, 13 § 1 mom., 14 § 1 mom. 1 och 5 punkten samt 2 mom., 15 och 16 §, 17 § 1—3 mom., 21 och 22 §, den finska språkdräkten i 23 §, den finska språkdräkten i 24 § 1 mom. 2 punkten, 24 § 2 mom., den finska språkdräkten i 24 § 3 mom., den finska språkdräkten i 26 §, 27 §, 28 § 2 mom., 29 och 30 §, 40 § 4 mom., 43 § 4 mom., 44—49 §, i 52 § 1 mom. det inledande stycket samt 3, 7 och 8 punkten, 52 § 3 och 4 mom., 53 § 3, 4 och 6 mom., 54 § 2 mom., 55 och 59 §, 68 § 1 och 2 mom. samt 3 mom. 9 och 10 punkten, 69 § 2 mom., 70 § 2 mom., 71 §, 72 § 1 mom., 73 § 3 mom., rubriken för 76 §, i 76 § 1 mom. det inledande stycket, 76 § 3 och 6 mom., rubriken för 77 §, i 77 § 1 mom. det inledande stycket och 3 punkten, 77 § 2—4 mom., 78 §, 83 § 2 mom., 84 § 2 och 3 mom., 87—91 och 94 §, 95 § 1 mom., 96 och 97 §, 98 § 2 mom., 99 § 2 mom., 100 § 2 mom., 104—106 §, 107 § 3 mom., 108 § 1 och 2 mom., 110 § 1 och 3 mom., 112 § 1 och 2 mom., 114 §, 115 § 1—3 mom., 120 § 2, 3 och 5 mom., 124—126 §, 127 § 1 mom., 129 §, 131 § 1 mom., rubriken för 132 § och 132 § 1 mom., 133 § 2 och 3 mom., 134 och 144 §, 145 § 4 mom. 4—6 punkten samt 6 mom., 148 § 1 mom. 1—3 och 7 punkten, 149 § 1 mom. 1—3 punkten samt 4 mom., 151 och 153—155 §, 157 § 1 mom., 159 § 3 mom., 160 § 3 och 4 mom. samt 161 och 162 §,

av dem 2 § 1 mom., 17 § 2 och 3 mom., 21 och 22 § samt rubriken till 132 § och 132 § 1 mom. sådana de lyder i nämnda lag 921/2003, 3 § 2 mom. 2 punkten, 4 § 8 och 10 punkten, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 2 punkten, 13 § 1 mom., 14 § 2 mom., 16 §, den finska språkdräkten i 23 §, 24 § 2 mom. och den finska språkdräkten i 3 mom., den finska språkdräkten i 26 §, 27 §, 28 § 2 mom., 29 och 30 §, 40 § 4 mom., 43 § 4 mom., 45—49 §, i 52 § 1 mom. det inledande stycket samt 3, 7 och 8 punkten, 3 och 4 mom., 53 § 3, 4 och 6 mom., 54 § 2 mom., 55 och 59 §, 68 § 1 och 2 mom. samt 3

mom. 9 och 10 punkten, 69 § 2 mom., 70 § 2 mom., 71 §, 72 § 1 mom., 73 § 3 mom., rubriken för 76 §, i 76 § 1 mom. det inledande stycket, 76 § 3 och 6 mom., rubriken för 77 §, i 77 § 1 mom. det inledande stycket och 3 punkten, 77 § 2—4 mom., 78 §, 83 § 2 mom., 87 och 105 §, 110 § 1 mom., 112 § 1 mom., 115 § 1 mom., 133 § 2 mom. och 148 § 1 mom. 7 punkten sådana de lyder i nämnda lag 713/2004, 4 § 4 och 5 punkten, 104 och 106 § samt 107 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1188/2003, 17 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lagar 921/2003 och 713/2004, (*utesl.*) 88, 89, 125 och 126 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 713/2004, 100 § 2 mom., 110 § 3 mom., 120 § 5 mom. och 134 § sådana de lyder i lag 1216/2004, 153 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 921/2003 och 1188/2003, 154 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 921/2003 och 713/2004 samt 155 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 921/2003, samt

fogas till 13 §, sådan den lyder i nämnda lag 713/2004, ett nytt 4 mom., till 14 §, sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, ett nytt 4 mom., till 32 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom., till 40 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 5 mom., till 68 § 3 mom., sådant det lyder i sistnämnda lag, en ny 11 punkt och till paragrafen, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 6 mom., till 98 § ett nytt 4 mom., till lagen en ny 117 § i stället för den 117 § som upphävts genom sistnämnda lag, till 119 § nya 2 och 3 mom., till lagen en ny 128 a §, till 133 §, sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, nya 5—7 mom., till 145 § 4 mom. en ny 7 punkt och till lagen en ny 167 a § som följer:

2 § (Ny)

Medlemssamfund

Kommuner och samkommuner samt den kommunala pensionsanstalten (*utesl.*) och Kommunernas garanticentral är medlemssamfund i den kommunala pensionsanstalten direkt med stöd av denna lag.

3, 4 och 11 §
(Som i RP)

12 § (Ny)

Ålderspension från offentliga pensionssystem

En anställd har rätt till ålderspension enligt denna lag om han eller hon före 63 års ålder har fått ålderspension som för tiden före den 1 januari 1995 har ökat med 11/60 procent per månad med stöd av

2) lagen om statens pensioner (/) eller lagstiftning som har samband med den,

13—17, 21—24, 26—30, 32, 40, 43—49,
52—55, 59, 68—73, 76—78, 83, 84, 87—91,
94—100, 104—108, 110, 112, 114, 115, 117,
119 och 120, 124—127 §
(Som i RP)

128 a §

Utbetalningsordning för pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

(1 punkten som i RP)

2) som obetalda försäkringspremier till pensionsanstalten enligt 120 § 1 mom. i lagen om pension för företagare (/) eller till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 28 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (/),

(3—15 punkten som i RP)

129 och 131—134 §
(Som i RP)

144 §

Pensionsanstaltens rätt att få uppgifter

(1 och 2 mom. som i RP)

Uppgifter som avses i denna paragraf får sökas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda. (Nytt)

145, 148, 149 och 151 §
(Som i RP)

153 §

Sökande av ändring

(1 och 2 mom. som i RP)

Ändring i beslut av den kommunala pensionsanstalten (*utesl.*) i andra ärenden än pensionsrättsärenden får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets pensionsanstalten har sin hemort.

(4 mom. som i RP)

154 §

Besvärsrätt

(1 mom. som i RP)

I fråga om beslut av den kommunala pensionsanstalten (*utesl.*) i andra ärenden än pensionsrättsärenden har parterna och medlemssamfunden besvärsrätt.

(3 mom. som i RP)

155, 157 och 159—161 §
(Som i RP)

162 §

Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

(1—5 mom. som i RP)

167 a §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(1—8 mom. som i RP)

Pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) samt grundbeloppet av avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) och av avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) *eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006)* beaktas

(1 och 2 punkten som i RP)

3) som pension som avses i 76 § 3 mom., (*utesl.*)

4) som pension som avses i 106 §, *och*

5) som pension som avses i 52 § 1 mom., *och under den tiden ger de förmåner som avses i paragrafen inte rätt till pension. (Ny)*

Helsingfors den 16 november 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Juha Rehula /cent
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.